

Sygn. akt II K 1074/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 sierpnia 2017 r.

Sąd Rejonowy w Legionowie II Wydział Karny w składzie:

Przewodniczący: SSR Tomasz Kosiński

Protokolant: Bożena Obliška

w obecności oskarżyciela Prokuratora Anny Jeznach – Źeromskiej

po rozpoznaniu dnia 18 sierpnia 2017 r. na rozprawie w Legionowie sprawy :

P. G. (1) , s. Z. i H. z d. Ź. , urodzonego (...) w L.

oskarżonego o to, że :

w okresie od 25 lutego 2015 roku do 21 września 2016 roku w S. , woj. (...), uporczywie uchylał się od ciężącego na nim z mocy ustawy oraz orzeczenia Sądu Rejonowego w Legionowie sygn. akt III RC 266/09 obowiązku opieki przez niełożenie na utrzymanie małoletniej córki B. G. (1), przez co naraził ją na niemożność zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych

tj. o przestępstwo z art. 209 § 1 kk

1. Oskarżonego P. G. (1) w ramach zarzucanego mu czynu uznaje za winnego tego że w okresie od 25 lutego 2015 roku do 21 września 2016 roku w S. , woj. (...) uchylał się od obowiązku alimentacyjnego na rzecz małoletniej córki B. G. (1) określonego co do wysokości w prawomocnym wyroku Sądu Rejonowego w Legionowie z dnia 21 grudnia 2009 r. , sygn. akt III RC 266/09 gdzie łączna wysokość powstałych wskutek tego zaległości przekraczała równowartość co najmniej 3 świadczeń okresowych przez niełożenie na utrzymanie małoletniej córki B. G. (1), przez co naraził ją na niemożność zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych to jest popełnienia czynu z art. 209 § 1 a k.k. i za to na podstawie art. 209 § 1a k.k. skazuje go na karę ograniczenia wolności w wymiarze 6 (sześciu) miesięcy, polegającą na wykonywaniu nieodpłatnej, kontrolowanej pracy na cele społeczne wskazanej przez Sąd w wymiarze 30 (trzydziestu) godzin miesięcznie;

2. Na podstawie art. 624 § 1 k.p.k. zwalnia oskarżonego P. G. (1) w całości od zapłaty na rzecz Skarbu Państwa kosztów sądowych.

Sygn. akt II K 1074/16

UZASADNIENIE

Na podstawie całokształtu okoliczności ujawnionych w toku rozprawy głównej Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

P. G. (1) pozostawał w okresie od sierpnia 2006 r. do maja 2009 r. w związku konkubenckim z W. M. . Ze związku tego w dniu (...) urodziła się ich córka B. G. (2) . Prawomocnym wyrokiem Sądu Rejonowego w Legionowie III Wydział Rodzinny i Nieletnich z dnia 21 grudnia 2009 r. sygn. akt III RC 266/09 zasądzono od oskarżonego P. G. (1) na rzecz córki B. G. (1) alimenty w kwocie 500 zł miesięcznie płatne do rąk matki W. M. do dnia 10 każdego miesiąca z góry z ustawowymi odsetkami w przypadku płatności którejkolwiek z rat poczynając od dnia 01 stycznia 2010 r. (k. 15) .

W okresie od 25 lutego 2015 roku do 21 września 2016 roku oskarżony P. G. (1) nie płacił alimentów w kwocie 500 zł miesięcznie na rzecz swojej córki B. G. (1), a egzekucja komornicza wobec niego okazała się bezskuteczna. W tym okresie oskarżony P. G. (1) sporadycznie kontaktował się ze swoją córką B. G. (2), jednak w żaden sposób niełożył na utrzymanie córki. Oskarżony P. G. (1) w tym okresie mieszkał w miejscowości W. ul. (...).

W okresie od 25 maja 2016 r. do 09 sierpnia 2016 r. oskarżony P. G. (1) był zarejestrowany jako bezrobotny bez prawa do zasiłku i został skreślony z listy bezrobotnych w dniu 10 sierpnia 2016 r., gdyż nie zgłosił się w terminie (k. 31). W okresie od 25 lutego 2015 roku do 21 września 2016 roku oskarżony P. G. (1) nie korzystał z pomocy społecznej (k. 32). Z oświadczenia oskarżonego P. G. (1) zawartego w protokole przesłuchania w charakterze podejrzanego wynika iż pracuje jako fizjoterapeuta na umowę o dzieło i uzyskiwał z tego tytułu dochód w kwocie 3300 zł miesięcznie (k. 56), a więc umożliwiający mu płacenie bieżących alimentów na rzecz córki oraz spłatę zadłużenie z tytułu zaległych alimentów.

W okresie objętym zarzutem aktu oskarżenia W. M. utrzymywała się z prac dorywczych jako niania i przy sprzątanii mieszkań, zaś w czerwcu i lipcu 2015 r. na umowę o dzieło jako archiwistka. Z tego tytułu uzyskiwała dochód w kwocie 700-900 zł miesięcznie pod warunkiem iż jej córka B. G. (2) nie chorowała. W. M. otrzymywał również z MOPS w S. pomoc rzeczową i pieniężną dla córki w postaci między innymi dofinansowania obiadów w szkole oraz zasiłek z tytułu kształcenia i rehabilitacji córki w kwocie 100 zł miesięcznie, zasiłek pielęgnacyjny w kwocie 153 zł miesięcznie (oba te zasiłki otrzymywała do 31 lipca 2016 r.) oraz zasiłek rodzinny w kwocie 118 zł miesięcznie. Od kwietnia 2016 r. otrzymuje na córkę świadczenie 500+. Ponadto otrzymywała na córkę z Funduszu Alimentacyjnego alimenty w kwocie 500 zł, wobec faktu iż oskarżony P. G. (1) nie wywiązywał się z obowiązku alimentacyjnego nałożonego na niego prawomocnym wyrokiem Sądu Rejonowego w Legionowie III Wydział Rodzinny i Nieletnich z dnia 21 grudnia 2009 r. sygn. akt III RC 266/09. W okresie objętym aktem oskarżenia W. M. wraz z córką B. G. (2) mieszkał w wynajmowanym mieszkaniu w S., gdzie koszt wynajmu z opłatami wynosił miesięcznie 1400 zł.

Prawomocnym wyrokiem Sądu Rejonowego w Legionowie II Wydział Karny z dnia 21 kwietnia 2016 r. oskarżony P. G. (1) został skazany za czyn z art. 209 § 1 k.k. (k. 75).

P. G. (1) ma ukończone 40 lat, jest kawalerem, ma na utrzymaniu 2 dzieci, pracuje i uzyskuje dochód w wysokości 3300 zł, był karany (k. 74), nie był leczony psychiatrycznie ani leczony odwykowo.

Sąd powyższy stan faktyczny ustalił na podstawie następujących dowodów: zeznań świadka W. M. (k. 9-10 i k. 78) oraz dokumentów w postaci: wniosku o ściganie (k. 1), kserokopii wyroku sygn. akt III RC 266/09 (k. 15), kserokopii postanowienia sygn. akt III RC 266/09 (k. 16), dokumentacji komorniczej (k. 19-24), kserokopii orzeczenia o niepełnosprawności (k. 25), informacji z (...) w W. (k. 30), informacji z Urzędu Pracy Powiatu (...) (k. 31 - 32), karty karnej (k. 74) i odpisu wyroku ze sprawy sygn. akt II K 431/15 (k. 75).

P. G. (1) stanął pod zarzutem, iż w okresie od 25 lutego 2015 roku do 21 września 2016 roku w S., woj. (...), uporczywie uchylał się od ciężącego na nim z mocy ustawy oraz orzeczenia Sądu Rejonowego w Legionowie sygn. akt III RC 266/09 obowiązku opieki przez niełożenie na utrzymanie małoletniej córki B. G. (1), przez co naraził ją na niemożność zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych to jest popełnienia czynu z art. 209 § 1 k.k. .

Oskarżony P. G. (1) w postępowaniu przygotowawczym nie przyznał się do popełnienia zarzucanego mu czynu i odmówił składania wyjaśnień (k. 57).

Sąd dał wiarę zeznaniom świadka W. M. jako jasnym, dokładnym, spójnym i logicznym.

Z zeznań świadka W. M. – matki B. G. (1) wynika iż w okresie objętym aktem oskarżenia oskarżony P. G. (2) w żaden sposób niełożył na utrzymanie córki oraz tylko sporadycznie utrzymywał z nią kontakt. Świadek W. M. wskazała iż oskarżony P. G. (1) w tym okresie nie płacił zasadzonych na córkę alimentów w kwocie 500 zł miesięcznie, a egzekucja komornicza wobec niego okazała się bezskuteczna. Ponadto świadek W. M. wskazała iż to wyłącznie ona ponosi wszystkie koszty związane z utrzymaniem i leczeniem córki korzystając przy tym z pomocy MOPS w S.. Świadek

W. M. opisała jakie w okresie objętym aktem oskarżenia otrzymywała świadczenia na córkę B. G. (1) w związku z jej chorobą oraz wskazała iż nie płacenie przez oskarżonego P. G. (1) zasądzonych wyrokiem sądu alimentów na rzecz córki naraziła ją na niemożność zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych (k. 9-10 i k. 78).

Sąd dał w pełni wiarę dowodom z dokumentów , albowiem dokumenty powyższe zostały sporządzone przez funkcjonariuszy publicznych , nie zainteresowanych rozstrzygnięciem w sprawie , a zatem nie mających logicznego powodu , by przedstawiać nieprawdziwy stan rzeczy w dokumentach . Brak jest na tych dokumentach jakichkolwiek śladów podrobienia bądź przerobienia .

Sąd dał ponadto wiarę wszystkim ujawnionym na rozprawie dokumentom. Ich autentyczność i wiarygodność nie była kwestionowana przez żadną ze stron, ani nie stoi w sprzeczności z żadnym innym dowodem, a tym samym nie budzi wątpliwości.

Sąd zważył, co następuje:

Oskarżony P. G. (1) w ramach zarzucanego mu czynu został uznany za winnego tego że w okresie od 25 lutego 2015 roku do 21 września 2016 roku w S. , woj. (...) uchylił się od obowiązku alimentacyjnego na rzecz małoletniej córki B. G. (1) określonego co do wysokości w prawomocnym wyroku Sądu Rejonowego w Legionowie z dnia 21 grudnia 2009 r. , sygn. akt III RC 266/09 gdzie łączna wysokość powstałych wskutek tego zaległości przekraczała równowartość co najmniej 3 świadczeń okresowych przez niełożenie na utrzymanie małoletniej córki B. G. (1), przez co naraził ją na niemożność zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych to jest popełnienia czynu z art. 209 § 1 a k.k..

Przepis art. 209 § 1 k.k. (w brzmieniu obowiązującym od 31 maja 2017 r.) stanowi , iż karze podlega , kto uchylił się od wykonania obowiązku alimentacyjnego określonego co do wysokości orzeczeniem sądowym, ugodą zawartą przed sądem albo innym organem albo inną umową, jeżeli łączna wysokość powstałych wskutek tego zaległości stanowi równowartość co najmniej 3 świadczeń okresowych albo jeżeli opóźnienie zaległego świadczenia innego niż okresowe wynosi co najmniej 3 miesiące. Natomiast zgodnie z treścią art. 209 § 1a k.k. jeżeli sprawca czynu określonego w § 1 narazi osobę uprawnioną na niemożność zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych. Aktualne brzmienie przepisów art. 209 k.k. nadane zostało ustawą z dnia 23 marca 2017 r. o zmianie ustawy - Kodeks karny oraz ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. z 2017 r. poz. 952). Jak wynika z uzasadnienia projektu ustawy (nr 1193), wprowadzone zmiany „skutkują nowym brzmieniem przepisu, oderwanym od dotychczasowych znamion w postaci «uporczywości» uchylania się od obowiązku alimentacyjnego i skutku w postaci «narażenia osoby uprawnionej na niemożność zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych». Znamiona te rodzą wiele kontrowersji zarówno w doktrynie jak i w orzecznictwie, nie sprzyjając stabilności judykatów i nie przyczyniając się do pełnej karnoprawnej ochrony osób pokrzywdzonych”. Przedmiotem ochrony są rodzina i instytucja opieki; chodzi o zabezpieczenie materialnych podstaw egzystencji dla osób najbliższych sprawcy oraz tych, których prawa w tym zakresie wynikają z orzeczenia sądowego lub ustawy (Szewczyk (w:) Zoll II, s. 902; por. też postanowienie SN z dnia 20 kwietnia 2001 r., V KKN 47/01, OSP 2002, z. 3, poz. 43, z glosą Wąska, tamże). Wyrażany bywa też pogląd, że przedmiotem ochrony jest także prawo do alimentacji .

Strona przedmiotowa przestępstwa stypizowanego w art. 209 § 1 k.k. wyraża się w uchylaniu się od wykonania obowiązku alimentacyjnego określonego co do wysokości ciążącego na sprawcy. Celowym zabiegiem ustawodawcy była rezygnacja z penalizacji uchylania się od wszelkiego rodzaju świadczeń alimentacyjnych jedynie na rzecz świadczeń określonych co do wysokości (tj. świadczeń pieniężnych), bowiem w praktyce tylko z taką formą niewykonywanych świadczeń alimentacyjnych mają do czynienia organy ścigania i sądy w postępowaniu karnym. W przepisach art. 209 k.k. zrezygnowano ze znamienia uporczywości uchylania się od wykonywania obowiązku alimentacyjnego, które to implikowało problemy interpretacyjne (choć zwykle wskazywano, że znamię uporczywości łączy w sobie dwa elementy: jeden z nich (subiektywny) charakteryzuje postępowanie sprawcy od strony podmiotowej, a polega na szczególnym nastawieniu psychicznym wyrażającym się w nieustępliwości, chęci postawienia na swoim, drugi zaś element (obiektywny), polega na trwaniu takiego stanu rzeczy przez pewien dłuższy czas (np. na wstrzymywaniu się z zapłatą kolejnych rat alimentacyjnych co najmniej przez 3 miesiące lub płacenie ich nieregularnie

albo w kwotach znacznie niższych od należnych) - por. uchwała SN z dnia 9 czerwca 1976 r., VI KZP 13/75, OSNKW 1976, nr 7-8, poz. 86). W aktualnym stanie prawnym dla bytu przestępstwa z art. 209 § 1 k.k. konieczne jest, aby łączna wysokość zaległości powstałych wskutek uchylania się od wykonania obowiązku alimentacyjnego stanowiła równowartość co najmniej 3 świadczeń okresowych albo jeżeli opóźnienie zaległego świadczenia innego niż okresowe wynosi co najmniej 3 miesiące. A zatem np. w sytuacji, gdy na sprawcy ciąży obowiązek alimentacyjny ustalony w wysokości 1500 zł miesięcznie, a wpłaca on jedynie po 500 zł miesięcznie, wówczas po pięciu miesiącach wysokość zaległości będą wynosiły 5000 zł, tak więc znamiona przedmiotowe zostaną zrealizowane (bowiem równowartość co najmniej trzech świadczeń okresowych wynosi 4500 zł). W przypadku opóźnienia zaległego świadczenia innego niż okresowe musi ono wynosić co najmniej 3 miesiące (a zatem widać tu jednak wyraźne nawiązanie do znamienia uporczywości na gruncie sprzed nowelizacji art. 209).

Jak słusznie zauważył SN w uchwale z dnia 9 czerwca 1976 r., VI KZP 13/75, OSNKW 1976, nr 7-8, poz. 86: „Uchylanie się od obowiązku łożenia na utrzymanie osoby uprawnionej do alimentacji zachodzi wtedy, gdy zobowiązany mając obiektywną możliwość wykonania tego obowiązku, nie dopełnia go ze złej woli” (por. również wyrok SN z dnia 5 stycznia 2001 r., V KKN 504/00, Prok. i Pr.-wkł. 2001, nr 6, poz. 3 oraz wyrok SA we Wrocławiu z dnia 16 marca 2016 r., II AKA 7/16, LEX nr 2025526). Podobny pogląd wyraził SN w postanowieniu z dnia 17 kwietnia 1996 r., II KRN 204/96, Prok. i Pr.-wkł. 1996, nr 11, poz. 4: „W pojęciu „uchyla się” mieści się negatywny stosunek psychiczny osoby zobowiązanej do wykonania nałożonego na nią obowiązku, który sprawia, że mimo obiektywnej możliwości jego wykonania, sprawca tego obowiązku nie wypełnia, gdyż wypełnić nie chce lub też zlekceważył obowiązek nałożony wyrokiem. Ten negatywny stosunek winien być wykazany stosownymi dowodami”.

Niealimentacja jest przestępstwem indywidualnym, jego sprawcą może być bowiem jedynie osoba zobowiązana do alimentacji na rzecz innej osoby na mocy ustawy lub orzeczenia sądowego.

Przestępstwo niealimentacji (określone w art. 209 § 1 k.k.) może być popełnione jedynie umyślnie, w obu postaciach zamiaru. Wydaje się również, że nie ma przeszkód, aby znamię skutku określone w art. 209 § 1a k.k. (tzn. narażenia na niemożność zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych) mogło być objęte zarówno zamiarem bezpośrednim, jak i ewentualnym (za Marek Mozgawa (red.), Kodeks karny. Komentarz aktualizowany).

W powyższej sprawie oskarżony P. G. (1) wypełnił wszystkie znamiona przestępstwa z art. 209 § 1a k.k. opisanego w pkt. 1 wyroku. Oskarżony P. G. (1) w okresie od 25 lutego 2015 roku do 21 września 2016 roku w S., woj. (...) uchylał się od obowiązku alimentacyjnego na rzecz małoletniej córki B. G. (1) określonego co do wysokości w prawomocnym wyroku Sądu Rejonowego w Legionowie z dnia 21 grudnia 2009 r., sygn. akt III RC 266/09 przez niełożenie na utrzymanie małoletniej córki B. G. (1). Łączna wysokość powstałych wskutek tego zaległości przekraczała równowartość co najmniej 3 świadczeń okresowych. Oskarżony w tym okresie nie zapłacił ani jednej z miesięcznych alimentów w kwocie 500 zł, zaś egzekucja komornicza prowadzona wobec niego odnośnie zaległych alimentów okazała się bezskuteczna. Działanie oskarżonego P. G. (1) naraziło jego córkę B. G. (1) na niemożność zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych. Fakt ten wynika wprost z zeznań świadka W. M. z których wynika że w okresie objętym aktem oskarżenia oskarżony P. G. (1) w ogóle nie płacił zasądzonych od niego na rzecz małoletniej córki B. G. (1) alimentów w kwocie 500 zł miesięcznie, a egzekucja komornicza wobec oskarżonego okazała się bezskuteczna (k. 9-10 i k. 78). Fakt ten potwierdzają ponad dowody w postaci: wniosku o ściganie (k. 1), kserokopii wyroku sygn. akt III RC 266/09 (k. 15), kserokopii postanowienia sygn. akt III RC 266/09 (k. 16), dokumentacji komorniczej (k. 19-24), kserokopii orzeczenia o niepełnosprawności (k. 25), informacji z GPOS w W. (k. 30), informacji z Urzędu Pracy Powiatu (...) (k. 31-32). Ponadto z zeznań świadka W. M. wynika iż w okresie objętym aktem oskarżenia była zmuszona korzystać z pomocy MOPS w S. celem zapewnienia córce podstawowych potrzeb życiowych (k. 9-10 i k. 78). Należy wskazać iż z protokołu przesłuchania oskarżonego P. G. (1) wynika iż jest on z wykształcenia fizjoterapeutą i pracuje on na umowę o dzieło i uzyskiwał dochód w wysokości 3300 zł miesięcznie (k. 55-57).

Należy podnieść iż świetle ustalonej linii orzecznictwa uchylanie się od obowiązku łożenia na utrzymanie osoby uprawnionej do alimentacji zachodzi dopiero wtedy, gdy zobowiązany, mając obiektywną możliwość wykonania tego obowiązku, nie dopełnia go ze złej woli. Musi to więc być zachowanie umyślne, w którym wyraża się szczególne

nastawienie psychiczne sprawcy (element subiektywny), a z drugiej strony - stan uchylania się trwający przez określony dłuższy czas (element obiektywny). Ten negatywny stosunek sprawcy do ciążącego na nim obowiązku musi być wykazany stosownymi dowodami (por. wyrok SN z dnia 17 kwietnia 1996 r., II KRN 204/96, Orz. Prok. i Pr. 1996, nr 11, poz. 4), przy czym nie są istotne motywy kształtujące takie nastawienie sprawcy. Jeśli zaś chodzi o obiektywny element uchylania się, to w cytowanej uchwale z dnia 9 czerwca 1976 r. dotyczącej przestępstw przeciwko rodzinie (VI KZP 13/75) (tak Andrzej Marek Komentarz do art. 209 kodeksu karnego). W powyższej sprawie te przesłanki niewątpliwie zostały spełnione. Należy wskazać iż w okresie objętym aktem oskarżenia oskarżony P. G. (1) miał obiektywną możliwość wywiązywania się z obowiązku alimentacyjnego o czym świadczy fakt że oskarżony wskazał iż pracuje na umowę o dzieło i uzyskuje dochód w wysokości 3300 zł miesięcznie (k. 55-57). Należy wskazać iż kwota ta umożliwiała oskarżonemu płacić bieżących alimentów na rzecz córki oraz spłatać zadłużenie z tytułu zaległych alimentów.

Z tych względów zarówno okoliczności sprawy, jak i wina oskarżonego P. G. (1) nie budzą wątpliwości.

Wymierzając oskarżonemu P. G. (1) karę Sąd wziął pod uwagę zarówno okoliczności obciążające jak i łagodzące.

Niewątpliwą okolicznością obciążającą jest duży stopień społecznej szkodliwości popełnionego przez oskarżonego czynu przejawiający się w charakterze naruszonego przez oskarżonego dobra jakim jest rodzina i obowiązek opieki. Za okoliczność obciążającą Sąd uznał również fakt iż oskarżony P. G. (1) był karany za czyn z art. 209 § 1 k.k. (k. 74 i k. 75).

W powyższej sprawie Sąd nie stwierdził istnienia okoliczności łagodzących wobec oskarżonego P. G. (1).

Orzekając o karze Sąd wymierzył oskarżonemu P. G. (1) za czyn z art. 209 § 1a k.k. opisany w pkt. 1 wyroku karę ograniczenia wolności w wymiarze 6 (sześciu) miesięcy, polegającą na wykonywaniu nieodpłatnej, kontrolowanej pracy na cele społeczne wskazanej przez Sąd w wymiarze 30 (trzydzieści) godzin miesięcznie spełnia wymogi zarówno prewencji indywidualnej jak i generalnej, a także odpowiada stopniowi zawinienia i społecznej szkodliwości czynu. Winna spełnić wobec oskarżonego funkcję wychowawczą i powstrzymać go w przyszłości od popełnienia podobnych czynów.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 624 § 1 k.p.k. i zwolnił oskarżonego P. G. (1) w całości od zapłaty na rzecz Skarbu Państwa kosztów sądowych biorąc pod uwagę dochody oskarżonego.

Z uwagi na powyższe Sąd orzekł jak w wyroku.